

tigt særkende for hele ombudsmandsinstitutionen og -begrebet. Som indledningsvis påpeget understreger det netop, hvad der er ombudsmandens kerneområde, nemlig varetagelsen af den enkelte borgers interesser i forhold til den offentlige forvaltning i en sådan grad, at denne adgang bør opretholdes. Bestemmelsen har i øvrigt stået uændret siden den første ombudsmandslov fra 1954.

Denne klageadgang må ses i sammenhæng med bestemmelsen i lovforslagets § 16, stk. 1, der giver ombudsmanden ret til at afvise klager, selv om de almindelige forudsætninger for at indgive klage i øvrigt måtte være opfyldt. Denne bestemmelse kan føre til, at klager fra personer, der savner retlig interesse, ikke realitetsbehandles. Ombudsmanden har oplyst, at hvis en klager savner konkret interesse i en sag, kan dette forhold føre til, at ombudsmanden under henvisning til denne bestemmelse afviser at behandle sagen. Dette gælder især henvendelser fra udenforstående om sager af helt personlig karakter f.eks. om bistandshjælp og arbejdsskader eller tvangsfjernelse af børn.

Som en tredje mulighed for at begrænse sagsmængden for ombudsmanden har flertallet overvejet, om man bør afskære ombudsmandens kompetence i forhold til afgørelser truffet af domstolslignende nævn. Afgørende er, om retsgarantierne for visse af disse nævns vedkommende er så gode, at det er forsvarligt at afskære borgernes adgang til at klage til ombudsmanden over afgørelser truffet af vedkommende nævn. Disse retsgarantier består bl.a. i, at nævnene er uafhængige og ikke kan modtage tjenestebefalinger om behandlingen og udfaldet af den enkelte klagesag. Desuden har disse nævn en domstolslignende procesform f.eks. omfattende mundtlig procedure og partsafhøring og med mulighed for klageren for at møde med en advokat. Endelig får alle nævnsmedlemmer forelagt alt skriftligt materiale og altså ikke blot sagsresuméer udarbejdet af forvaltningen, og de overværer proceduren og træffer selv afgørelse i sagen.

Selv om man fjerner eller indskrænker borgernes mulighed for at klage til ombudsmanden over afgørelser truffet af disse domstolslignende nævn, bør ombudsmandens mulighed for at tage sager op af egen drift bibeholdes også for disse nævns vedkommende. Herved sikres det, at ombudsmanden som udgangs-

punkt vil kunne tage konkrete sager op, såfremt de rejser principielle spørgsmål, eller hvis der kan være tale om grove forseelser. Ved ombudsmandens vurdering af, om en sag bør tages op af egen drift, skal ombudsmanden endvidere som efter hidtidig praksis lægge afgørende vægt på, om sagen har væsentlig betydning for en eller flere borgere. Spørgsmålet om eventuelle egen drift-undersøgelser i henhold til lovforslagets § 17, stk. 2, over for denne type nævn kan næppe eller kun rent undtagelsesvis forventes. Kun hvis det over for ombudsmanden sandsynliggøres, at der i forbindelse med nævnets administration er begået systemfejl, som har ført til, at et større antal sager er blevet fejlbehandlet, vil en mere systematisk egen drift-undersøgelse kunne komme på tale.

Ved afgørelsen af, hvilke af disse nævn der skal undtages fra ombudsmandens indseende, har flertallet lagt vægt på, om nævnets afgørelser træffes under ledelse af en dommer og eventuelt med flere dommers medvirken, med umiddelbar sagsfremstilling direkte for dommerne og under iagttagelse af det kontradiktoriske princip, hvilket vil sige, at parterne tilvejebringer oplysningerne i sagen og har mulighed for at kommentere den anden parts påstande.

Flygtningenævnet er et organ, der i sin sagsbehandling er meget domstolslignende. Samtidig vil det betyde en ikke ubetydelig nedsættelse af sagsmængden hos ombudsmanden, hvis man fjerner muligheden for at klage til ombudsmanden over afgørelser truffet af Flygtningenævnet. Ombudsmanden har oplyst, at der i 1993 blev indgivet 285 klager over Flygtningenævnets afgørelser, hvoraf 3 førte til kritik og/eller henstilling. I 1994 var klagetallet 380, hvoraf 15 førte til kritik og/eller henstilling, og i 1995 var de tilsvarende tal henholdsvis 240 og 5. I 1993 har ombudsmanden ikke rejst sager af egen drift over for Flygtningenævnet, mens det skete én gang i 1994 og én gang i 1995.

Som det fremgår allerede af lovforslagets almindelige bemærkninger punkt 2. c) om ombudsmandens forhold til domstolene og domstolslignende nævn, har udvalget, der udarbejdede betænkning nr. 1272/1994, der ligger til grund for lovforslaget, peget på det nærliggende i at undtage nævn, der arbejder under dom-